

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: СБА-2023/03/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:

www.audit.mn

Баруун-Урт сум

2023 он

Миндүг Аудит ХХК

Гүйцэтгэх захирал С.Энхтөр

Утас: 95957791

Цахим хаяг: director@mindug.mn

Аудитын менежер Ц.Номингоо

Утас: 90098901

Цахим хаяг: coo@mindug.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	18
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө	19
3.4.2 Авлага	20
3.4.3 Бараа материал	20
3.5.4 Үндсэн хөрөнгө	21
3.5.7 Өр төлбөр	22
3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо	22
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	26
4.1 Ерөнхий зүйл	26
4.2 Материаллаг байдал	26
4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	26
4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	27
4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	27
4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	27
4.7.1 Завсрын аудитын талаар	27
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	28
5.1 Албан шаардлага	28
5.3 Зөвлөмж	28
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	29

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

22000 Баруун-Урт сум, Сүхбаатар аймаг
Утас: 70518396, Факс: 70518396
E-mail: Sukhbaatar@audit.gov.mn

СҮХБААТАР АЙМГИЙН БАЯНДЭЛГЭР
СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА Л.АВААДОРЖ
ТАНАА

2022.03.22 № 165
танай _____ - ны № _____ -т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 743.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Байгууллагын үйл ажиллагааны тасралтгүй байх зарчим, холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээний анхаарал татсан асуудал болон санхүүгийн тайлангийн хойших үйл явдал, бусад асуудлын талаар тодорхойгүй байдал үүсээгүй байна.

Аудитын гол асуудал

Дээд шатны төсвийн захирагчаас батлагдсан төсвийн хүрээнд байгууллагын төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд нийт 948.5 сая төгрөг төсөвлөж, гүйцэтгэлээр 876.9 сая төгрөг буюу 92.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. 2021 оны гүйцэтгэлээс 325.0 сая төгрөг ба 44.3 хувиар санхүүжилтийн орлого өссөн үзүүлэлттэй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Шалгагдагч байгууллагын санхүүгийн тайлангаас бусад үйл ажиллагааны тайлан, мэдээ, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт зэрэг мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийсэн. Үйл ажиллагааны тайлан, бусад мэдээлэлд материаллаг буруу илэрхийлсэн зүйл илрээгүй тул аудит хийсэн санхүүгийн тайланд залруулга хийх шаардлагагүй гэж үзлээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

М.НАРАНТУЯА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,339,799,022.34	583,218,265.63
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	668,932,029.29	248,430,894.30
31210	Төгрөг	668,932,029.29	248,430,894.30
31211	Төрийн сангийн харилцах	663,436,439.29	248,413,821.34
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	4,519,590.00	17,072.96
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	976,000.00	-
33	АВЛАГА	384,132,664.39	238,240,347.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	3,239,377.83	-
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	166,715,800.00	-
33500	Бусад авлага	214,177,486.56	238,240,347.00
33510	Байгууллагаас авах авлага	3,881,732.56	1,339,358.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	210,295,754.00	236,900,989.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	286,734,328.66	96,547,024.33
35100	Түүхий эд материал	33,792,398.85	20,058,702.08
35130	Эм боох материал	33,792,398.85	20,058,702.08
35400	Хангамжийн материал	249,106,929.81	53,428,322.25
35410	Бичиг хэргийн материал	4,366,261.91	923,000.00
35420	Аж ахуйн материал	204,941,065.68	51,585,322.25
35440	Түлш, шатах тослох материал	2,598,692.22	-
35460	Хүнсний материал	1,256,800.00	-
35470	Бусад хангамжийн материал	35,944,110.00	920,000.00
35600	Мал амьтад	3,835,000.00	23,060,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	4,797,172,479.46	2,112,681,253.01
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	4,797,172,479.46	2,112,681,253.01
39200	Биет хөрөнгө	4,704,216,726.47	2,060,592,353.01
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3,758,102,743.41	546,436,564.20
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(512,866,751.87)	(65,633,702.44)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	439,735,869.00	396,925,869.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(182,926,538.16)	(180,298,211.78)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	859,132,328.16	121,961,600.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(482,553,546.94)	(49,932,586.47)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	371,113,238.17	53,589,600.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(262,893,868.92)	(24,528,770.44)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	1,256,420,470.00	1,860,894,205.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(595,023,638.45)	(598,822,214.06)
39217	Ном	55,976,422.07	-
39300	Биет бус хөрөнгө	92,955,752.99	52,088,900.00
39301	Програм хангамж	3,852,100.00	4,422,100.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,339,947.01)	(964,100.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	92,713,000.00	49,035,000.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	(269,400.00)	(404,100.00)

3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	6,136,971,501.80	2,695,899,518.64
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	32,849,955.48	93,852,976.23
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	32,849,955.48	93,852,976.23
41300	Өглөг	32,849,955.48	93,852,976.23
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	8,990,093.52	-
41360	Бусад өглөг	23,859,861.96	93,852,976.23
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	19,557,861.96	91,095,074.25
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	2,000.00	-
41366	Дансны өглөг /ТӨҮГ/	4,300,000.00	2,757,901.98
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	6,104,121,546.32	2,602,046,542.41
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	6,104,121,546.32	2,602,046,542.41
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,388,520,618.66	215,905,234.23
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,388,520,618.66	215,905,234.23
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	3,883,083,721.72	2,162,629,675.84
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	2,890,604,304.65	5,506,703,005.32
51220	Тайлант үеийн үр дүн	992,479,417.07	(3,344,073,329.48)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	832,517,205.94	223,511,632.34
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	6,136,971,501.80	2,695,899,518.64

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	6,091,734,888.66	2,933,503,560.82
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	704,733,714.58	810,602,486.32
110	Орлогын албан татвар	136,427,465.58	405,008,461.32
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	136,427,465.58	405,008,461.32
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	-	270,892,511.38
110002	Үйл ажиллагааны орлого	35,000,039.00	49,365,462.11
110003	Хөрөнгийн орлого	79,328,394.13	71,889,459.17
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,890,000.00	3,501,555.66
110008	Шууд бус орлого	20,209,032.45	9,359,473.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	331,443,049.00	195,851,603.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,276,052.00	1,386,300.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,776,052.00	1,386,300.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	500,000.00	-
1181	Газрын төлбөр	1,003,645.00	6,391,271.00
118101	Газрын төлбөр	1,003,645.00	6,391,271.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	328,163,352.00	188,074,032.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	328,078,800.00	187,924,032.00

118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	84,552.00	150,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	652,861,935.36	917,700,582.25
120	Нийтлэг татварын бус орлого	652,861,935.36	917,700,582.25
120003	Торгуулийн орлого	21,743,631.32	24,578,300.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	19,650,750.00	798,155,563.25
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	13,025,000.00	-
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	-	794,251,633.25
1200046	Зээлийн хүүгийн орлого	6,625,750.00	3,903,930.00
120009	Бусад орлого	-	5,352,004.00
120010	Борлуулалтын орлого (Цэвэр) /ТӨҮГ/	53,483,974.00	89,614,715.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	505,932,470.67	-
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	52,051,109.37	-
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,734,139,238.72	1,205,200,492.25
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,502,260,600.00	551,768,442.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,381,587,700.00	-
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	120,672,900.00	551,768,442.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	568,440,023.50	110,753,750.25
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,000,000.00	35,000,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	153,664,943.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	56,854,180.50	2,501,600.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	356,920,900.00	73,252,150.25
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,457,736,515.22	542,678,300.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	928,749,000.00	261,743,200.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	41,292,515.22	-
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	487,695,000.00	280,935,100.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	205,702,100.00	-
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	205,702,100.00	-
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,955,149,471.59	1,629,421,975.39
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,955,149,471.59	1,629,421,975.39
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,963,424,558.15	1,538,787,406.16

2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,339,846,175.57	453,562,477.05
210101	Үндсэн цалин	1,622,743,557.92	355,395,043.54
210102	Нэмэгдэл	541,112,547.36	67,755,680.34
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,821,000.00	-
210104	Урамшуулал	126,254,298.29	23,793,369.17
210105	Гэрээт ажлын хөлс	43,914,772.00	6,618,384.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	305,006,833.93	57,294,983.10
210201	Тэтгэврийн даатгал	219,572,704.65	39,050,268.38
210202	Тэтгэмжийн даатгал	21,367,678.87	4,591,548.18
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	17,093,904.72	3,670,358.80
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	4,241,396.07	907,047.62
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	42,731,149.62	9,075,760.12
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	139,747,560.56	182,056,200.45
210301	Гэрэл, цахилгаан	33,422,530.40	41,698,446.17
210302	Түлш, халаалт	98,259,980.16	130,394,046.28
210303	Цэвэр, бохир ус	8,065,050.00	9,963,708.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	137,913,130.00	53,385,925.00
210401	Бичиг хэрэг	11,766,670.00	5,195,060.00
210402	Тээвэр, шатахуун	56,348,351.00	38,569,955.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	8,462,990.00	3,365,610.00
210404	Ном, хэвлэл	151,400.00	2,500,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	10,256,350.00	575,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	37,978,917.00	3,180,300.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	12,948,452.00	-
2105	Нормативт зардал	290,079,110.01	600,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	184,062,410.51	-
210502	Хоол, хүнс	98,805,699.50	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	7,211,000.00	600,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	75,618,528.00	92,899,620.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	29,185,458.00	12,499,600.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	100,000.00	165,000.00
210604	Урсгал засвар	46,333,070.00	80,235,020.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,466,400.00	13,295,000.00

210702	Дотоод албан томилолт	4,466,400.00	13,295,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	106,817,386.00	159,075,567.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	55,107,698.00	71,678,600.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	168,575.00	464,833.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	3,500.00	478,420.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	44,000.00	89,400.00
210807	Газрын төлбөр	293,613.00	535,001.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	30,300.00	-
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	-	500,000.00
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	9,450,000.00	11,340,000.00
210813	Бусад зардал /ТӨҮГ/	41,719,700.00	73,989,313.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	563,929,434.08	526,617,633.56
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	239,390,972.00	365,899,575.70
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	12,801,975.00	12,133,800.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	311,736,487.08	148,584,257.86
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	991,724,913.44	90,634,569.23
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	149,253,603.00	57,280,600.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	6,158,603.00	6,284,400.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	14,249,200.00	43,036,200.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	55,397,900.00	-
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,124,900.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	53,323,000.00	7,960,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	813,359,499.03	33,353,969.23
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	760,395,500.00	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	47,909,176.03	10,992,517.98
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	5,054,823.00	22,361,451.25
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	29,111,811.41	-
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	29,111,811.41	-
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	1,136,585,417.07	1,304,081,585.43
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	144,106,000.00	4,648,154,914.91
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	144,106,000.00	4,448,136,089.28
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	992,479,417.07	(3,344,073,329.48)

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,388,520,618.66	832,517,205.94	2,890,604,304.65	5,111,642,129.25
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,388,520,618.66	832,517,205.94	2,890,604,304.65	5,111,642,129.25
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	992,479,417.07	992,479,417.07
10	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,388,520,618.66	832,517,205.94	3,883,083,721.72	6,104,121,546.32
11	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,388,520,618.66	832,517,205.94	3,883,083,721.72	6,104,121,546.32
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,172,615,384.43	-609,005,573.60	1,623,619,283.60	-158,001,674.43
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	215,905,234.23	223,511,632.34	5,506,703,005.32	5,946,119,871.89
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-3,344,073,329.48	-3,344,073,329.48
20	2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	215,905,234.23	223,511,632.34	2,162,629,675.84	2,602,046,542.41

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	5,460,559,139.62	2,206,875,315.57
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	704,733,714.58	810,602,486.32
110	Орлогын албан татвар	136,427,465.58	405,008,461.32
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	136,427,465.58	405,008,461.32
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	-	270,892,511.38
110002	Үйл ажиллагааны орлого	35,000,039.00	49,365,462.11
110003	Хөрөнгийн орлого	79,328,394.13	71,889,459.17
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,890,000.00	3,501,555.66
110008	Шууд бус орлого	20,209,032.45	9,359,473.00
113	Хөрөнгийн албан татвар	236,863,200.00	209,742,422.00
113002	Бууны албан татвар	1,166,000.00	2,011,416.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	235,697,200.00	207,730,500.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	331,443,049.00	195,851,603.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,276,052.00	1,386,300.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,776,052.00	1,386,300.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	500,000.00	-
1181	Газрын төлбөр	1,003,645.00	6,391,271.00

118101	Газрын төлбөр	1,003,645.00	6,391,271.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	328,163,352.00	188,074,032.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	328,078,800.00	187,924,032.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	84,552.00	150,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	176,308,120.32	184,843,714.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	176,308,120.32	184,843,714.00
120003	Торгуулийн орлого	21,743,631.32	24,578,300.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	109,248,103.00	65,298,695.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	96,223,103.00	65,298,695.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	13,025,000.00	-
120009	Бусад орлого	-	5,352,004.00
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	45,316,386.00	89,614,715.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,579,517,304.72	1,211,429,115.25
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,502,260,600.00	551,768,442.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,381,587,700.00	-
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	120,672,900.00	551,768,442.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	575,479,066.50	110,753,750.25
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,000,000.00	35,000,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	153,664,943.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	41,420,643.50	2,501,600.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	379,393,480.00	73,252,150.25
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,457,736,515.22	547,173,300.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	928,749,000.00	266,238,200.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	41,292,515.22	-
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	487,695,000.00	280,935,100.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	5,054,823.00	1,733,623.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	5,054,823.00	1,733,623.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	38,986,300.00	-

134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	38,986,300.00	-
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,621,811,234.80	1,452,072,396.56
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,621,811,234.80	1,452,072,396.56
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,636,878,021.36	1,382,657,807.84
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,337,950,251.35	463,725,583.05
210101	Үндсэн цалин	1,611,620,641.70	353,926,495.54
210102	Нэмэгдэл	544,046,556.36	69,413,847.34
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,821,000.00	-
210104	Урамшуулал	123,731,541.29	23,793,369.17
210105	Гэрээт ажлын хөлс	44,330,512.00	6,511,871.00
210106	Ажилагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	8,400,000.00	10,080,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	305,058,627.15	58,554,983.10
210201	Тэтгэврийн даатгал	218,574,497.87	39,050,268.38
210202	Тэтгэмжийн даатгал	21,367,678.87	4,591,548.18
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	17,093,904.72	3,670,358.80
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	4,704,396.07	907,317.82
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	42,268,149.62	9,075,489.92
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	1,050,000.00	1,260,000.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	137,165,883.82	182,519,001.65
210301	Гэрэл, цахилгаан	34,242,530.40	41,698,446.17
210302	Түлш, халаалт	92,573,303.42	129,668,147.48
210303	Цэвэр, бохир ус	10,275,050.00	9,963,708.00
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	75,000.00	1,188,700.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	159,327,997.04	133,875,562.04
210401	Бичиг хэрэг	11,442,770.00	4,913,060.00
210402	Тээвэр, шатахуун	58,398,281.00	39,158,360.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	8,572,990.00	3,365,610.00
210404	Ном, хэвлэл	151,400.00	2,500,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	6,926,000.00	575,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	42,546,820.00	1,775,000.00
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	31,289,736.04	81,588,532.04
2105	Нормативт зардал	281,382,684.00	600,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	180,556,177.00	-

210502	Хоол, хүнс	91,081,307.00	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	9,745,200.00	600,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	86,543,428.00	93,724,620.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	34,233,078.00	12,499,600.00
210602	Тавилга	1,660,000.00	-
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	100,000.00	165,000.00
210604	Урсгал засвар	50,550,350.00	81,060,020.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,466,400.00	13,297,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,466,400.00	13,297,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	62,416,840.00	88,291,254.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	61,876,852.00	77,226,100.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	168,575.00	464,833.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	3,500.00	485,920.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	44,000.00	89,400.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	8,990,000.00
210807	Газрын төлбөр	293,613.00	535,001.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	30,300.00	-
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	-	500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	262,565,910.00	348,069,804.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	249,152,935.00	335,654,004.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	13,412,975.00	12,415,800.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	984,933,213.44	69,414,588.72
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	142,461,903.00	57,429,560.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	6,158,603.00	6,433,360.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	14,231,200.00	43,036,200.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	48,606,200.00	-
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,124,900.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	53,341,000.00	7,960,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	813,359,499.03	10,992,517.98
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	760,395,500.00	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	47,909,176.03	10,992,517.98
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	5,054,823.00	-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	29,111,811.41	992,510.74

213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	29,111,811.41	-
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	-	992,510.74
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	838,747,904.82	754,802,919.01
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	231,988,600.00	1,087,304,054.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	231,988,600.00	1,087,304,054.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	231,988,600.00	1,087,304,054.00
220001	Барилга байгууламж	-	323,813,500.00
221001	Их засвар	-	60,686,500.00
222001	Тоног төхөөрөмж	-	146,900,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	144,316,000.00	426,365,280.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	87,672,600.00	129,538,774.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(231,988,600.00)	(1,087,304,054.00)
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	(77,000,000.00)	(88,000,000.00)
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	77,000,000.00	88,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	77,000,000.00	88,000,000.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	529,759,304.82	(420,501,134.99)
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	139,172,724.47	668,932,029.29
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	668,932,029.29	248,430,894.30

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,826,125,700.00	2,427,827,067.80
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,511,659,000.00	1,382,061,787.80
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,454,189,400.00	1,324,632,227.80
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	484,081,500.00	451,467,583.05
210101	Үндсэн цалин	369,220,700.00	353,926,495.54
210102	Нэмэгдэл	76,625,600.00	69,413,847.34
210104	Урамшуулал	26,409,900.00	21,615,369.17
210105	Гэрээт ажлын хөлс	11,825,300.00	6,511,871.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	60,023,600.00	57,294,983.10
210201	Тэтгэврийн даатгал	41,090,700.00	39,050,268.38
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,736,200.00	4,591,548.18
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,785,700.00	3,670,358.80
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	946,500.00	907,317.82
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,464,500.00	9,075,489.92
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	219,498,800.00	180,938,397.65
210301	Гэрэл, цахилгаан	42,057,100.00	41,306,542.17
210302	Түлш, халаалт	163,325,400.00	129,668,147.48
210303	Цэвэр, бохир ус	14,116,300.00	9,963,708.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	43,576,100.00	42,334,935.00

210401	Бичиг хэрэг	5,500,000.00	4,913,060.00
210402	Тээвэр, шатахуун	29,322,000.00	29,286,265.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,904,100.00	3,285,610.00
210404	Ном, хэвлэл	2,500,000.00	2,500,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	575,000.00	575,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,775,000.00	1,775,000.00
2105	Нормативт зардал	600,000.00	600,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	600,000.00	600,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	111,665,000.00	108,224,620.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	22,000,000.00	21,999,600.00
210602	Тавилга	5,000,000.00	5,000,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	165,000.00	165,000.00
210604	Урсгал засвар	84,500,000.00	81,060,020.00
2107	Томилолт, зочны зардал	15,472,500.00	13,297,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	15,472,500.00	13,297,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	51,856,000.00	38,914,154.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	35,000,000.00	23,859,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	225,000.00	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	765,000.00	464,833.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	500,000.00	485,920.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	150,000.00	89,400.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	14,176,000.00	12,980,000.00
210807	Газрын төлбөр	540,000.00	535,001.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	500,000.00	500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	467,415,900.00	431,560,555.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	453,615,900.00	419,144,755.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	13,800,000.00	12,415,800.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	57,469,600.00	57,429,560.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	57,469,600.00	57,429,560.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	6,433,400.00	6,433,360.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	43,036,200.00	43,036,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	8,000,000.00	7,960,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,201,557,800.00	957,765,280.00
220001	Барилга байгууламж	474,313,500.00	323,813,500.00
221001	Их засвар	132,640,000.00	60,686,500.00
222001	Тоног төхөөрөмж	225,000,000.00	146,900,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	369,604,300.00	426,365,280.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	112,908,900.00	88,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	112,908,900.00	88,000,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,826,125,700.00	2,464,467,679.80
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	551,768,400.00	551,768,442.00
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	-	-
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	551,768,400.00	551,768,442.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,146,357,500.00	1,847,400,542.80
320001	Орон нутгийн төсвөөс	2,146,357,500.00	1,847,400,542.80
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	-	-
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	127,999,800.00	65,298,695.00
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	60,000,000.00	65,298,695.00

350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	67,999,800.00	-
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	68,352,848.64
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	104,976,949.90
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	149.00	157.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	5.00	5.00
610001	Төсвийн байгууллага	5.00	5.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	72.00	76.00
620001	Удирдах ажилтан	9.00	9.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	11.00	11.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	48.00	52.00
620004	Гэрээт ажилтан	4.00	4.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	72.00	76.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	11.00	11.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	48.00	52.00
650010	Гэрээт ажилтан	4.00	4.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	9.00	9.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	111,729,750.25
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	111,729,750.25
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	88,392,299.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,178,000.00
210104	Урамшуулал	2,178,000.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	391,904.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	391,904.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	9,952,095.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,872,095.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	80,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	53,367,100.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	53,367,100.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	22,503,200.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	22,503,200.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	23,337,451.25
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	23,337,451.25
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	23,337,451.25
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	110,753,750.25
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	110,753,750.25
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	35,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,501,600.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	73,252,150.25
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	(976,000.00)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	976,000.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны гол зорилгоо “Монгол улсын үндсэн хууль, бусад хууль аймаг сумын удирдлагын бодлогыг чандлан баримталж, үндэсний язгуур ашиг сонирхолд захирагдан төр иргэний харилцааг ил тод нээлттэй болгож, иргэд олон нийтийн санал санаачилгад тулгуурлан төрийн бодлогыг шударгаар хэрэгжүүлэн үйлчилж, төрд чин үнэнчээр зүтгэхэд эрхэм зорилго нь чиглэжээ.

Төрийн албаны нэгдмэл байдлыг хангаж төрийн бодлого шийдвэрийг иргэдэд шуурхай үзүүлж, төрийн бодлого шийдвэрийг цаг алдалгүй хэрэгжүүлнэ” гэж чиг үүргийг тодорхойлжээ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийг үйл ажиллагаандаа мөрдөж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд тодорхой өөрчлөлт оржээ. Тухайлбал Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль батлагдаж, мөрдөгдөж эхэлсэн, тусгай шилжүүлгийн чиг үүргийн байгууллагууд харьяалах дээд шатны байгууллагад нэгтгэдэг болсонтой холбоотой тохируулах бичилтүүд хийгдсэн байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ. Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс болон санхүү хяналт аудитын алба санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийдэг байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллага нь нийтлэг мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг мөрдлөг болгон холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцүүлэн бүртгэл хөтөлдөг бөгөөд өөрийн байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын бичиг баримттай болох шаардлагатай байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 3,441.1 сая төгрөгөөр буюу 56 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	668.9	248.4	(420.5)
Авлага	384.1	238.2	(145.9)
Бараа материал	286.7	96.5	(190.2)
Үндсэн хөрөнгө	4,797.2	2,112.7	(2,684.5)
Нийт хөрөнгийн дүн	6,137.0	2,695.9	(3,441.1)
Нийт өр төлбөр	32.8	93.9	61.0
Засгийн газрын хувь оролцоо	6,104.1	2,602.0	(3,502.1)
Өр төлбөр, цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	6,137.0	2,695.9	(3,441.1)

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/
2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Дээрх хүснэгтээс харахад банкны харилцах дансанд 248.4 сая төгрөг үлдсэнээр мөнгөн хөрөнгө 420.5 сая төгрөгөөр буурсан. Авлага 145.9 сая төгрөгөөр, бараа материал 190.2 сая төгрөгөөр, үндсэн хөрөнгө 2,684.5 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна. Нийт өр төлбөр 61.0 сая төгрөгөөр өссөн байх ба өмчийн хэсэг 3,502.1 сая төгрөгөөр буурсан үзүүлэлттэй байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 248.4 сая төгрөг. Өмнөх оноос 420.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	668.9	248.4	(420.5)
Төгрөг	668.9	248.4	(420.5)
Төрийн сангийн харилцах	663.4	248.4	(415.0)
Арилжааны банк дахь харилцах	4.5	0.0	(4.5)
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	1.0	-	(1.0)

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/
2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төрийн сангийн харилцах дансанд 248.4 сая төгрөг, арилжааны банкинд 0.02 сая төгрөгийн үлдэгдэл үлдсэн байна. Төрийн сангийн харилцах дансны үлдэгдэл 143.4 сая, орон нутгийн хөгжлийн сангийн харилцах дансны үлдэгдэл 72.5 сая, хоршоо хөгжүүлэх сангийн харилцах дансны үлдэгдэл 32.5 сая, Эмийн эргэлтийн сангийн харилцах дансны үлдэгдэл 0.02 сая төгрөг байна. Төрийн сангийн харилцах дансны үлдэгдэл өмнөх оноос 451.6 сая төгрөгөөр буурсан нь дээрх мөнгөн хөрөнгийн бууралт дийлэнх нөлөөлөл үзүүлсэн байна.

Аудитын илрүүлэлт

- Сумын орлогч даргад нууцын нэмэгдэл болон илүү цаг буруу олгож 1.9 сая төгрөг илүү зарцуулсан. /Баяндэлгэр сумын ЗДТГ/
- Иргэдийн төлөөлөгчдийн хуралд зөвлөхийн орон тоонд ажилтан ажиллуулж 2.4 сая төгрөг илүү зарцуулсан. /ИТХ/

- Төсвийн орлогыг Төсвийн тухай хуулийн дагуу зарцуулаагүй 18.0 сая төгрөгийн зөрчил дутагдал илэрсэн.
- бэлтгэн нийлүүлэгчид төлбөл зохих 2021 оны зардлыг өр төлбөрөөр тусгалгүй тайланд хугацаанд зардал болгосон 3.5 сая төгрөгийн зөрчил дутагдал илэрсэн. /Эмнэлэг/

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 238.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 145.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл */сая төгрөгөөр/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Авлага	384.1	238.2	(145.9)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	3.2	-	(3.2)
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	166.7	-	(166.7)
Бусад авлага	214.2	238.2	24.1
Байгууллагаас авах авлага	3.9	1.3	(2.5)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	210.3	236.9	26.6

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Хоршоо хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлийн авлага 236.9 сая, Засаг даргын тамгын газрын авлага 1.3 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Баяндэлгэр сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2021 оны төлбөртэй үйлчилгээний 166.7 сая, бусад 3.7 сая төгрөгийн авлагын үлдэгдэл барагдсан нь авлага буурахад нөлөөлжээ. Хоршоо хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлтэй холбоотойгоор бусад авлага 26.6 сая төгрөгөөр өссөн байна. Авлагын 92.4 сая төгрөг тооцоо нийлсэн бол 145.8 сая төгрөг баталгаажаагүй байна.

Аудитын илрүүлэлт

Авлагын үлдэгдлийн 223.7 сая төгрөг буюу 93.9 хувь нь 5-аас дээш жилийн насжилттай байх бөгөөд 145.8 сая төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлээгүй байна.

3.4.3 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 96.5 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 190.2 сая төгрөгөөр буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл */сая төгрөгөөр/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
БАРАА МАТЕРИАЛ	286.7	96.5	(190.2)
Түүхий эд материал	33.8	20.1	(13.7)
Эм боох материал	33.8	20.1	(13.7)
Хангамжийн материал	249.1	53.4	(195.7)
Бичиг хэргийн материал	4.4	0.9	(3.4)
Аж ахуйн материал	204.9	51.6	(153.4)
Түлш, шатах тослох материал	2.6	-	(2.6)
Хүнсний материал	1.3	-	(1.3)
Бусад хангамжийн материал	35.9	0.9	(35.0)
Мал амьтад	3.8	23.1	19.2

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нийт бараа материал өмнөх оноос 66 хувиар буурсан ба 21 хувийг түүхий эд хангамжийн материал, 53 хувийг ахуйн материал, 1 хувийг бичиг хэргийн материал, 1 хувийг бусад хангамжийн материал, 24 хувийг мал амьтад эзэлж байна. Сумын ИТХ хурал 0.4 сая, Засаг даргын тамгын газар 76.0, эмийн эргэлтийн сан 20.1 сая төгрөгийн бараа материалын үлдэгдэл гол нөлөөлөл үзүүлж байна.

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 2,112.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 2,684.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	4,797.2	2,112.7	(2,684.5)
Биет хөрөнгө	4,704.2	2,060.6	(2,643.6)
Барилга, байгууламж, орон сууц	3,758.1	546.4	(3,211.7)
Хуримтлагдсан элэгдэл	(512.9)	(65.6)	447.2
Авто-тээврийн хэрэгсэл	439.7	396.9	(42.8)
Хуримтлагдсан элэгдэл	(182.9)	(180.3)	2.6
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	859.1	122.0	(737.2)
Хуримтлагдсан элэгдэл	(482.6)	(49.9)	432.6
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	371.1	53.6	(317.5)
Хуримтлагдсан элэгдэл	(262.9)	(24.5)	238.4
Бусад үндсэн хөрөнгө	1,256.4	1,860.9	604.5
Хуримтлагдсан элэгдэл	(595.0)	(598.8)	(3.8)
Ном	56.0	-	(56.0)
Биет бус хөрөнгө	93.0	52.1	(40.9)
Програм хангамж	3.9	4.4	0.6
Хуримтлагдсан элэгдэл	(3.3)	(1.0)	2.4
Бусад биет бус хөрөнгө	92.7	49.0	(43.7)
Хуримтлагдсан элэгдэл	(0.3)	(0.4)	(0.1)

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант хугацаанд 129.5 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдан авч, үнэ төлбөргүй 10.0 сая төгрөг нэмэгдэж, 32.4 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө акталсан.

Тусгай шилжүүлгийн байгууллага дээд шатны төсвийн захирагчид шилүүлсэнтэй холбоотой 3,910.9 сая төгрөгийн хөрөнгийг шилжүүлэн данснаас хассан байна.

Тайлант оны элэгдлийн зардал 147.8 сая, бүтцийн өөрчлөлтөөр данснаас шилжүүлсэн хөрөнгө болон акталсан хөрөнгөтэй холбоотойгоор 1,267.1 сая төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдлийн дансны үлдэгдэл буурсан байна.

Дээрх нөлөөгөөр 2,112.7 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэлтэй байна.

Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал 0.5 хувь буюу 11.5 сая төгрөг, Эмийн эргэлтийн сан 0.1 хувь буюу 2.5 сая төгрөг, Засаг даргын тамгын газар 99.3 хувь буюу 2,098.7 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгөтэй байна.

3.5.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөр дансны эцсийн үлдэгдэл 93.9 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 61.0 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	32.8	93.9	61.0
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	32.8	93.9	61.0
Өглөг	32.8	93.9	61.0
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	9.0	-	(9.0)
Бусад өглөг	23.9	93.9	70.0
Байгууллагад төлөх өглөг	19.6	91.1	71.5
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	0.0	-	(0.0)
Дансны өглөг /ТӨҮГ/	4.3	2.8	(1.5)

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

2022 онд 2,176.6 сая төгрөгийн үйл ажиллагаатай холбоотой өглөг үүссэний 2,115.5 сая төгрөгийн өглөгийг барагдуулсан байна.

Орон нутгийн хөгжлийн сан 64.5 сая төгрөг, Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал 2.5 сая төгрөг, Төрийн сангийн өглөгийн үлдэгдэл 24.1 сая, Эмийн эргэлтийн сангийн өглөгийн үлдэгдэл 2.8 сая төгрөг байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого журмын дагуу үйл ажиллагаагаа зохион байгуулаагүйгээс дансны өглөгийн үлдэгдэл байна. /ЗДТГ/

3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 2,695.9 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 3,441.1 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	6,104.1	2,602.0	(3,502.1)
Засгийн газрын хувь оролцоо	6,104.1	2,602.0	(3,502.1)
Засгийн газрын оруулсан капитал	1,388.5	215.9	(1,172.6)
Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,388.5	215.9	(1,172.6)
Хуримтлагдсан үр дүн	3,883.1	2,162.6	(1,720.5)
Өмнөх үеийн үр дүн	2,890.6	5,506.7	2,616.1
Тайлант үеийн үр дүн	992.5	(3,344.1)	(4,336.6)
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	832.5	223.5	(609.0)
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	6,137.0	2,695.9	(3,441.1)

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Хуримтлагдсан үр дүн дансны үлдэгдэл 2,162.6 сая төгрөг болж тайлант үеийн хуримтлагдсан үр дүнгийн 1,304.1 сая төгрөгийн өсөлт, бүтцийн өөрчлөлтөөс хамааран данснаас шилжүүлсэн 4,648.2 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийн бууралт, 1,623.6 сая төгрөгийн НББ-ийн алдааны залруулгаар өсөлтийн үр дүнд 1,720.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Бүтцийн өөрчлөлттэй холбоотой хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү дансны 609.0 сая төгрөгөөр буурсан байх ба бүтцийн өөрчлөлт хийж хөрөнгө шилжүүлсэнтэй холбогдуулан Засгийн газрын оруулсан капитал 1,172.6 сая төгрөгөөр буурч 215.9 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй болсон байна.

3.5.11 Орлогын данс

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны хувь хүний орлогын албан татварын орлого 405.0 сая, хөрөнгийн татварын орлого 209.7 сая, улсын тэмдэгтийн хураамжийн орлого 1.4 сая, газрын төлбөрийн орлого 6.4 сая, ан амьтан, байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлого 188.1 сая төгрөг болж нийт 810.6 сая төгрөг татварын орлогоор бүрдүүлжээ.

Нийт татварын бус орлого 917.7 сая төгрөг байх ба үүнээс Эмийн эргэлтийн сангийн орлого 89.6 сая, торгуулийн орлого 24.6 сая, бусад орлого 5.4 сая, зээлийн хүүгийн орлого 3.9 сая, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан хөрөнгийн орлого 794.2 сая төгрөг байна.

Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангийн санхүүжилтийн орлого 551.8 сая төгрөгийн санхүүжилт, Сүхбаатар аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг 280.9, дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгийн орлого 2.5 сая төгрөг, Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж 35.0 сая төгрөг, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 73.3 сая төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 261.7 сая төгрөг нийт 2,933.5 сая төгрөгийн санхүүжилт, татварын болон татварын бус орлого орсон.

Энэ нь өмнөх оны орлогоос 3,158.2 сая төгрөгөөр буюу 52 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Баяндэлгэр сумын цэцэрлэг, Сургууль, Соёлын төв, Эрүүл мэндийн төв төсөвт байгууллагууд дээд шатны төсвийн захирагчид санхүүгийн тайланг нэгтгэж байгаатай холбоотой бууралт болсон байна.

Сумын ИТХ-ын тогтоолоор татварын орлого 856.4 сая төгрөг байхаар төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 810.6 сая төгрөг төвлөрч, 94.7 хувийн биелэлттэй байна.

Татварын орлогыг 69.6 сая төгрөг буюу 20.7 хувиар давуулан биелүүлсэн ба хөрөнгийн албан татвар 84.6 сая төгрөг буюу 28.7 хувиар тасарсан. Бусад татвар, төлбөр, хураамж 30.8 сая төгрөг буюу 13.6 хувиар тасарсан байна.

Татварын бус орлого нь 724.8 сая төгрөгөөр буюу 96 хувиар тасарсан байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг Орон нутгийн төсвийн орлогоос 1,087.7 сая, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилтээс 600.5 сая, өмнөх оны үлдэгдлээс 183.4 сая, Сум хөгжүүлэх сан 87.5 сая, өөрийн үйл ажиллагааны орлогоос 60.0 сая, татварын орлогоор 856.4 сая, Нийт 2,875.5 сая төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлэн, нийт зарлагыг 2,875.5 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна. Төсвийн

саналыг тайлант оны төсвийг тодотголоор 2,826.1 сая төгрөгөөр баталж 49.4 сая төгрөгөөр бууруулан баталсан байна.

Энэ бууралт нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн дагуу орон тоо цалингийн санг хассанаас шалтгаалсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант оны төсвийн тодотголоор 49.4 сая төгрөгөөр бууруулсан байна. Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 6 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 551.8 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас, 2,146.3 сая төгрөгийг улсын төсвөөс, 60.0 сая төгрөгийг үйл ажиллагааны орлогоос, урьд оны үлдэгдлээс 68.0 сая төгрөг нийтдээ 2,826.1 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэхээр төлөвлөж, батлуулсан байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас 551.8 сая, улсын төсвөөс 1,847.7 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож, үйл ажиллагааны орлого 65.3 сая төгрөг, нийтдээ 2,464.5 сая төгрөг төвлөрүүлсэн.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2,427.8 сая төгрөг буюу 86 хувийн гүйцэтгэлтэй байгаа нь үндсэн үйл ажиллагаа урсгал зардлын төсвийг 129.6 сая төгрөгөөр, хөрөнгийн зардлыг 243.8 сая төгрөгөөр, эргэн төлөгдөх зээлийг 24.9 сая төгрөгөөр дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 10. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөгөөр/

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	1,454.2	1,324.6	(129.6)	91%
2	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	6.4	6.4	-	100%
3	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	43.0	43.0	-	100%
4	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	8.0	8.0	-	100%
5	Дотоод эх үүсвэрээр хөрөнгө бэлтгэх	1,201.6	957.8	(243.8)	80%
6	Эргэж төлөгдөх зээл	112.9	88.0	(24.9)	78%
	Нийт дүн	2,826.1	2,427.8	398.3	86%

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө 9.6 сая төгрөг, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 25.8 сая төгрөг нийт нэмэлт санхүүжилтийн орлого 35.4 сая төгрөг байна. Үүнээс бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 23.0 сая, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 8.7 сая, хангамж, бараа материалын зардалд 2.4 сая, урсгал засварын зардалд

0.5 сая төгрөг зарцуулсан ба орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг 0.8 сая төгрөг байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тус төсөл хэрэгжих хугацаанд нийт 7 хөтөлбөрийн 36 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 11. Төсөл хөтөлбөрийн арга хэмжээний хүрэх үр дүн, биелэлт /сая төгрөгөөр/

№	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	123.9	119.2	(4.7)	96%
2	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	5.0	5.0	-	100%
3	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал	23.8	23.8	-	100%
Дүн		152.7	148.0	(4.7)	96%
Засаг даргын тамгийн газар					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	919.8	848.3	(71.5)	92%
2	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	6.4	6.4	-	100%
3	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	19.2	19.2	-	100%
4	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3.0	2.96	(0.04)	99%
Дүн		948.4	876.9	(71.5)	92%
Эмнэлэг					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	41.3	36.9	(4.4)	90%
Дүн		41.3	36.9	(4.4)	90%
Ерөнхий боловсролын сургууль					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	203.8	182.8	(21.0)	90%
Дүн		203.8	182.8	(21.0)	90%
Сургуулийн өмнөх боловсрол					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	120.7	102.3	(18.4)	85%
Дүн		120.7	102.3	(18.4)	85%
Соёл урлаг					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	42.7	35.0	7.7	82%
Дүн		42.7	35.0	7.7	82%
Орон нутгийн хөгжлийн сан					
1	Барилга байгууламж	474.3	323.8	(150.5)	68%
2	Их засвар	132.7	60.7	(72.0)	46%
3	Тоног төхөөрөмж	225.0	146.9	(78.1)	65%
4	Бусад хөрөнгө	369.6	426.4	56.8	115%
Дүн		1,201.6	957.8	(243.8)	80%
Сум хөгжүүлэх сан					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	2.0	0.1	(1.9)	5%
2	Сум хөгжүүлэх сангийн зээл	112.9	88.0	24.9	78%
Дүн		114.9	88.1	26.8	77%
Нийт дүн		2,826.1	2,427.8	(398.0)	86%

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын /Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч/ 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг Даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах бүртгэл тайлагналтай холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Миндүг аудит ХХК–ны аудитор Б.Бүзмаа гүйцэтгэж, туслах аудитор Ш.Ундрах, чанарын хяналтыг аудитор С.Энхтөр, хяналтыг Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитын менежер Г.Даваа, дарга, тэргүүлэх аудитор М.Нарантуяа нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг Дарга нь 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Миндүг аудит ХХК–д 2023 оны 01 дүгээр сарын 25 -ны өдрийн 04 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлагыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлагаас 1.5 хувиар буюу 16.6 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 11.6 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Төлөвлөлтийн үе шатанд тооцсон ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.1¹, 15.2.3²-т зардлын хэмнэсэн эсэхийг өмнөх оны гүйцэтгэлтэй харьцуулж үзэхэд 1.9-32.1 сая төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй байна. Дээрх зардлууд өмнөх оноос өссөн учир шалтгааныг авч үзвэл:

- Гэрэл цахилгаан 8.3 сая төгрөгөөр өссөн нь сумын ихэнх албан газрууд 2021 онд цар тахлын улмаас цахимаар ажил үүргээ явуулж байсан ба аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын цахилгааны төлбөрийг төрөөс хариуцсантай холбоотойгоор гэрэл цахилгааны зардал 2022

¹ байгууллагын цахилгаан, дулааны эрчим хүч, цэвэр усны хэрэглээг хэмнэх;

² сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөөнийг цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, бичиг хэрэг, тээвэр шатахуун, дотоод албан томилго болон холбогдох бусад зардлыг хэмнэх;

оноос бага гарсан байна.Тайлант онд халаалт, цэвэр бохир усны зардал 32.1 сая төгрөгөөр өссөн.

4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим системд тайлант хугацаанд оруулбал зохих 54 мэдээллээс, хугацаандаа оруулсан 37 мэдээлэл хугацаандаа мэдээлэгдсэн байна. Хугацаа хоцорсон 15 мэдээлэл байгаа бол огт мэдээлээгүй 2 мэдээлэл байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээлэх үүрэгтэй албан тушаалтан мэдээллийг тогтоосон хугацаанд нь тогтмол мэдээлэх, хуулийн хэрэгжилтийг бүрэн биелүүлж ажиллах энэхүү алдааг гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүлсэн.

4.6.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг Даргын нь бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд асуудалгүй байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.7.1 Завсрын аудитын талаар

Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2022 онд завсрын аудит хийгээгүй.

4.7.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар тогтоосон төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийн биелэлт сайн.

Хүснэгт 12. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Зөвлөмж	2	-	2	-	100
Нийт дүн	2	-	2	-	100

4.8 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Баяндэлгэр сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны гол асуудал болох хөрөнгийн татвар хураалт ялангуяа малын тоо толгойд ногдуулах албан татварыг бүрэн гүйцэд ногдуулж төсөвт төвлөрүүлэх. Хоршоо хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлийн эргэн төлөлтийг хугацаанд бүрэн гүйцэд төвлөрүүлж, дараа дараагийн жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд боломж олгох асуудалд онцгой анхаарах шаардлагатай.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Баяндэлгэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа төсвийн 2 байгууллага, 1 ОНӨҮГ, 2 тусгай сан нийт 5 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс аудитаар нийт 49.1 сая төгрөгийн алдаа³ илэрснээс аудитын явцад 1.2 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 4.5 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт, 40.1 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага, 3.4 сая төгрөгийн зөрчилд алдааг дахин давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

Цалингийн зардлаас 1.2 сая төгрөгийн гүйлгээг ХХОАТ-ын тайланд илүү татварын өглөг үүсгэсэн байсан алдааг залруулсан байна.

Баяндэлгэр сумын Засаг Даргын 2022 оны нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар нийт 107.5 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил⁴ илэрснээс, 24.9 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, 82.6 сая төгрөгийн зөвлөмж өгсөн.

5.1 Албан шаардлага

Хоршоо хөгжүүлэх сангаас олгосон зээл, зээлийн хүүгийн төлбөр гэрээнд заасан хугацаанд төлж барагдуулаагүй, авлага буураагүй байгаа зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлсэн.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Татварын орлого татан төвлөрүүлэхтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Малын тоо толгойн албан татвар 82.6 сая төгрөгийн орлогыг дутуу төвлөрүүлсэн нь Малын тоо толгойн албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 /Албан татвар төлөгчийн өмчилж буй Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байгаа малын тоо толгойд албан татвар ногдуулна/, 5.2 /Тухайн татварын жилд албан татвар ногдуулах малын тоо толгойг Статистикийн тухай хуульд заасны дагуу хийгдсэн өмнөх жилийн мал тооллогын дүнд үндэслэн тодорхойлно./, 6 дугаар зүйлийн 6.2 /Албан татварын хэмжээг энэ хуулийн 6.1-д заасан хязгаарт багтаан сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал малын төрөл тус бүрээр тогтооно/, 7 дугаар зүйлийн 7.1 /Албан татвар төлөгч энэ хуулийн дагуу ногдуулсан албан татварыг тэнцүү хоёр хуваан тухайн жилийн 7 дугаар сарын 15, 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор өөрийн өмчилж байгаа малын тоо толгой тоологдож бүртгэгдсэн сум, дүүргийн төсөвт төлнө/, Төсвийн тухай хуулийн 41 дугаар зүйлийн 41.2.1 /хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх/, тус тус зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Малын тоо толгойн албан татварыг төвлөрүүлэх чиглэлээр Багийн засаг дарга, татварын байцаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тодорхой арга хэмжээ болгон тусгаж, биелэлтийг

---

³ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

⁴ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

хангуулах, мөн уг албан татвараар төвлөрсөн хөрөнгийг буцаан малчдад үйлчилгээ үзүүлэх тохиолдолд татвар төлсөн байдлыг шалгуур үзүүлэлт болгон авч үзэхийг зөвлөж байна

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 09 дугаар сарын 30 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Зээлийн авлага дутуу татан төвлөрүүлсэн	1	24.9			1	24.9						
Дүн	1	24.9			1	24.9						

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Шилэн дансны цахим системд хугцаа мэдээлэл хоцроосон	1				1			
Дүн	1				1			
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Малын татвар дутуу татан төвлөрүүлсэн	1	82.6					1	82.6
Дүн	1	82.6					1	82.6
Нийт дүн	2	82.6					1	82.6